

Gender en handicap



Bron: Griet Deroo
Moeder met kind.

Wist u dat handicap en gender elkaar versterken?

Mensen met een handicap hebben het wereldwijd moeilijker dan anderen, zeker onder omstandigheden van extreme armoede. Vrouwen met een handicap ervaren daarbij een dubbele discriminatie: omwille van hun handicap én als vrouw. Moeder zijn en tegelijkertijd instaan voor het huishouden zijn taken die zeker in het Zuiden tot de essentie van het vrouw-zijn behoren. Voor vrouwen met een handicap is het niet vanzelfsprekend om aan de bijbehorende verwachtingspatronen te voldoen. Toch slagen vrouwen met een handicap erin hun eigenheid te manifesteren: als vrouw en als mens. Uw NGO kan hen daarbij ondersteunen.



“Staten die Partij zijn erkennen dat vrouwen en meisjes met een handicap onderworpen zijn aan meervoudige discriminatie en nemen in dat verband maatregelen om hen op voet van gelijkheid het volledige genot van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden te garanderen”

(Verdrag voor de rechten van personen met een handicap, artikel)

Verdrag voor de rechten van personen met een handicap: oproep aan NGO's !

In december 2006 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het Verdrag voor de rechten van personen met een handicap aan en sinds mei 2008 is het in werking. Dit is het eerste mensenrechtenverdrag van de 21^e eeuw. Voor de eerste maal legt het aan de lidstaten van de VN een bindende regelgeving op rond rechten van personen met een handicap.

Artikel 6 van het Verdrag heeft het over meisjes en vrouwen met een handicap:

“Staten die Partij zijn erkennen dat vrouwen en meisjes met een handicap onderworpen zijn aan meervoudige discriminatie en nemen in dat verband maatregelen om hen op voet van gelijkheid het volledige genot van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden te garanderen”.

Bescherming tegen geweld en gezondheid zijn twee belangrijke terreinen waarop vrouwen met een handicap benadeeld zijn en die dan ook in respectievelijk artikel 16 en 25 gendergebonden thema's worden genoemd. Maar het zijn natuurlijk niet de enige gebieden waarop er verschillen in kansen en macht tussen mannen en vrouwen zijn.

Onze NGO bereikt al vrouwen met een handicap

Ongetwijfeld bereikt u met uw huidige activiteiten al vrouwen met een handicap. Ze maken namelijk deel uit van de gemeenschappen waaraan uw NGO steun verleent. Toch zijn er redenen om aan te nemen dat u vrouwen met een handicap niet in dezelfde mate bereikt bij uw acties.

We verduidelijken dit even met een voorbeeld per type handicap. We benadrukken wel dat iedere persoon met een handicap anders is. Mogelijkheden en beperkingen verschillen sterk volgens de aard en graad van de handicap, de leeftijd en de persoonlijkheid van de betrokkene.

Vrouwen met een fysieke handicap

In het Zuiden nemen vrouwen een groot deel van het fysieke werk op zich. Vrouwen met een fysieke handicap kunnen veel van deze taken niet zelf uitvoeren maar kunnen ze wel organiseren en door anderen laten doen.

Vrouwen met een visuele of auditieve handicap

Blinde of slechtziende vrouwen en dove vrouwen hebben minder gemakkelijk toegang tot informatie die voor hen essentieel is, zoals info over geboortebeperving en hiv/aids- preventie. Wie niet goed hoort kan radioboodschappen niet verstaan, vrouwen met beperkt zicht vatten de boodschap op affiches niet.

Vrouwen met een verstandelijke handicap

Volwassenen met een verstandelijke handicap behandelt men in vele gevallen als kinderen. Nochtans zijn ze dit psychologisch en biologisch al lang niet meer. Zo hebben ze bijvoorbeeld behoefte aan een eigen seksualiteitsbeleving. Zeker voor vrouwen met een verstandelijke handicap is dit in vele landen van het Zuiden nog een taboe dat enkel geleidelijk aan via bewustmakingscampagnes kan worden doorbroken.

Meisjes en oudere vrouwen met een handicap

Meisjes met een handicap krijgen nog minder dan jongens met een handicap de kans om basisonderwijs of een beroepsopleiding te volgen. Oudere vrouwen met een handicap hebben een lagere sociale status dan andere vrouwen, zeker als ze geen kinderen geboord hebben.

Wat kunt u concreet doen?

Op het vlak van preventie

Ondersteun de lokale reproductieve gezondheidszorg. Een medisch verantwoorde omkadering bij bevallingen kan blijvende verlamming bij vrouwen ten gevolge van medische complicaties helpen voorkomen.

Op het vlak van zelforganisatie

Ook organisaties van personen met een handicap worden doorgaans geleid door mannen. Vrouwen met een handicap zijn ondervertegenwoordigd bij de leden. Vrouwen met een handicap in het Zuiden richten daarom dikwijls hun eigen belangenorganisaties op. Ondersteun deze organisaties met uw partnerwerking of moedig uw partners aan met hen samen te werken.



IF SBH / zd
Een meisje met haar pop.

Op het vlak van seksueel misbruik en geweld

- Maak uw lokale medewerkers en partners bewust van de kwetsbaarheid van vrouwen met een handicap voor seksueel, fysiek en psychisch geweld en breng dit ook aan bod in preventiecampagnes.
- Niet elk seksueel contact van vrouwen met een handicap is ongewenst. Vrouwen met een handicap hebben een eigen seksualiteit die ze op een positieve manier, al dan niet binnen een relatie, kunnen en mogen beleven.

Op het vlak van seksuele voorlichting

In campagnes rond voorbehoedsmiddelen, hiv/aids of andere seksueel overdraagbare aandoeningen worden mensen met een handicap vaak niet bereikt. Omdat reproductieve gezondheid ook voor vrouwen met een handicap van belang is, maken volgende aandachtspunten best deel uit van de campagne.

- Gebruik diverse campagnemethodes: zowel radio-boodschappen als affiches, foto's en ander visueel materiaal. Ook vormen van theater kunnen de boodschap bevattelijker maken, niet alleen voor vrouwen met een verstandelijke of auditieve handicap maar voor iedere persoon, man of vrouw, voor wie verbale communicatie moeilijk ligt.
- Netwerk met lokale organisaties van vrouwen met een handicap en bereik zo hun leden. Vraag deze organisaties advies om uw campagnes voor mensen met verschillende handicaps toegankelijker te maken.

Op het vlak van onderwijs en vorming

Voor ouders is het niet vanzelfsprekend hun dochter met

een handicap onderwijs te laten volgen. Ouders zijn er vaak van overtuigd dat hun kind niet in staat is om te leren en ze hebben al middelen tekort om hun andere kinderen naar school te sturen. Toch bewijzen talrijke voorbeelden dat zelfs kinderen met een ernstige verstandelijke handicap schoolse vaardigheden kunnen aanleren, ook al is het dan via gespecialiseerde scholen.

- Zorg dat u weet waar in de regio gespecialiseerde scholen zijn, zodat u ouders daarnaar kunt doorverwijzen. Indien uw NGO schoolgelden voor kinderen financiert, stel dit dan ook open voor ouders van kinderen met een handicap en in het bijzonder voor meisjes.
- Vooral kinderen met een fysieke handicap kunnen met hun broertjes en zusjes mee naar de gewone school, ook de meisjes. Ouders moeten dan wel over voldoende financiële middelen beschikken en de school moet openstaan voor kinderen met een handicap.
- NGO's die onderwijs voor meisjes bepleiten, kunnen voorbeelden van meisjes met een handicap die met succes naar een gewone school gaan, onder de aandacht brengen. Dit zet andere ouders en de gemeenschap ertoe aan integratie in de gewone school voor nog meer kinderen met een handicap te overwegen.

Op het vlak van inkomensverwerving

Voor vrouwen met een handicap in het Zuiden is het verwerven van een inkomen vaak essentieel om te kunnen overleven. Voor kredieten kunnen ze doorgaans niet aankloppen bij traditionele kredietorganisaties omdat deze personen met een handicap niet willen opnemen uit vrees dat ze de lening niet kunnen terugbetalen. Daarom hebben organisaties van vrouwen met een handicap eigen systemen van microkrediet opgezet.

U kan deze vrouwen helpen door:

- Steun te verlenen aan de microkredietssystemen die ze zelf hebben opgezet.
- Hen toe te laten tot microkredietssystemen voor vrouwen in het algemeen zodat meer vrouwen met een handicap de kans krijgen een inkomen te verwerven.

Nuttige bronnen

- Gender and disability: Women's experiences in the Middle East, Oxfam.1997.
- Gender And Disability: A Survey of InterAction Member Agencies: Findings And Recommendations on Inclusion of Women and Men with Disabilities in International Development Programs, Mobility International, 2001. <http://www.miusa.org/publications/freeresources/media/genderdisabilityreport.PDF>
- International Resource Kit :Disabled women, Disability Awareness in Action, 1997. <http://www.empowermentzone.com/womenkit.txt>

Welke diensten kan PHOS uw NGO aanbieden?

- Literatuur en contactpersonen met terreinervaring rond handicap in crisissituaties.
- Advisering voor het uitwerken van een handicap-vriendelijk genderbeleid in Noord en Zuid.
- Ondersteuning bij het uitwerken van vormingsmateriaal naar medewerkers van uw NGO en/of de partners toe.
- Bemiddeling in functie van samenwerking met lokale organisaties van vrouwen met een handicap in de regio waar u actief bent.
- Dienstverlening op maat in onderlinge afspraak.

Contacteer ons vrijblijvend: PHOS, Tivolistraat 45, bus 3, I020 Laken: tel: 02/421.24.30, email: secretariaat@phos.be